ואמר רב דימי בר יוסף אמר ר' אלעזר

צא א מיי׳ פ״ז מהלכות וובדים הלכה א ממנ עשין פו טוש"ע רסז סעיף מ: צב ב מיי' פ"ו מ

זכייה ומתנה הלכה

סמג עשין פב טוש"ע אה"ע ס"י קו סעיף ב: צג ג ד מי" פ"י מהלי בכורים הכרה יג סמג עשין קמג טוש"ע יו"ד סי

שלג סעיף ט: צד ה ו ז ח מיי' פי"ל מהל' זכייה ומתנה טוש"ע חו"מ סי רמח סעיף

רבינו גרשום (המשך) מטלטליז אבדה כתובתה . דלא מצי למימר האי דשתקי ראהנהו מטלטלי דעתאי דאין כתובה נגבית דעתאי דאין כתובה נגבית אלא מן הקרקע והיינו דקאמר ר' אלעזר לא עשו . מטלטלי שיור אצל בניו כדי מטלטלי שיור אצל בניו כדי שתהא גובה מהן: אמר ליה לעולם אימא לך כל היכא דתני קרקע הכי דוקא ולא מטלטלי נינהו. ודקשיא לך . ממשנה זו ומדרב דימי בר יוסף הא לא קשיא דבדין הוא דלא ליבעי ליה למיתני הוא דלא ליבעי ליה למיוני קרקע גבי עבד כלל אלא איידי דאיצטריך ליה למיתני בסיפא קרקע דלא סגי בלאו הכי תנא ליה ברישא ולא הכי תנא ליה ברישא ולא משום דוקא. דתנן ר' עקיבא אמר כר'. ולעולם מתני' דקתני קרקע הכי דוקא ולא הוי מטלטלי שיורי. ומקשי׳ אליבא דרב יוסף . רמתקיף לעיל (מאי שונה) למאן דתני כדי פרנסתו כל שהוא לית ליה שיעורא רבה והתנן חמש רחלות גוזזות מנה ופרס. כלומר כל אחת גוזזת משקל מנה ופרס דהיינו משקל ליטרא וחצי חייב בראשית הגז. כל שהוא. ואמרי' מאי כל שהוא ואמר רב מנה ופרס דבין כולן גוזזות משקל י לימרא ומחשה וכלכד שי ובהמה גוזזת פחות מחומש של מנה ופרס אלמא אע"ג דקתני כל שהוא אית ליה יקותי כל שווא איו ליוו שיעורא כדאמר מנה ופרס וגבי מתני" אע"ג דקתני קרקע כל שהוא אית ליה . שיעורא וקשיא לרב יוסף. ומשני לעולם כל היכא דקתני קרקע כל שהוא יקונני קוקב כל שווא הכי דוקא והכא טעמא מאי משוה ליה שיעורא איידי דתנא ליה רישא שיעורא רבה חמש רחלות גוזזות מנה ופרס תנא נמי סיפא שיעורא זוטא ולא משום דוקא: שכיב מרע שאמר מטלטלי נתונין לפלוני יהבינן ליה כל מאני תשמישתא. כגון כל . תשמישי הבית: לבר מחטי ושערי. דלאו לתשמישי הבית דמיין: אבל אי אמר כל מטלטלי. כל מה שיש לו המטלטל: ריחים רמטלטלי הוא לבר מריחים התחתונה. דקביעא בקרקע התחתונה וקביעא בקרקע הוא ולאו מיטלטל. אבל אי אמר כל דמיטלטל כלומר כל דמצי למיטלטל להו עבדא כמקרקע. ואי אמר כל מקרקעי לפלוני יהיבנא ליה אפי׳ עבדא: יהיבנא ליה אפרי עבוא: אי כמטלטלי דמי. ואי אמר כל מטלטלי לפלוני יהבינן ליה עבדא: ת״ש כו׳. הנהו כולהו כקרקעות הוו: בית השלחיז. מקוה מים שמשקה ממנו בית השלחין: מאי אפי׳. הכי שאמר הוא וכל מה שבתוכו היו בה בהמה ועבדים הרי

קרקע כל שהוא חייבת בפאה כו'. לעיל נטלהי לא יחפור (דף מ.) פירשתי לה: ובל היכא דתני כל שהוא לית ליה שיעורא והא תגן בו'. ואע"ג דקרקע כל שהוא חייב בפאה היינו °כל שהוא דוקא כדאמרינן לעיל בפרק לא יחפור (דף כז. ושם: ד"ה בחמה) היינו משום למסחבר נופי הכי

ובקדושין פ"ק (דף כו.) הארכתי שם בדיני כל שהוא: ובמה כל שהוא אמר רב מנה ופרם. ואם תאמר מאי מקשה ליה והלא ודאי הוא חולק על רב דלעיל וי"ל דהכי קאמר מי פליג על רב בכל הני: מנה ופרם. שיעור דרבנן ור׳ דוסא לא ידעינן מנא (ס) ליה: רארידי דקאמר תנא קמא שיעורא רבה אמרי אינהו שיעורא זומא. והא דתנן (כלים פ״ה מ״א) תנור תחלתו ארבעה וסופו כל שהוא ואמרינן (חולין דף קכד.) מאי כל שהוא טפח איכא (ו) למימר דאיידי דנקט שיעורא רבה נקיט נמי שיעורא זוטא: עברא כמקרקעי דמי או כמשלשלי דמי. לענין מילי דרצגן מיבעי ליה אבל במלתא דאורייתא פשיטה דחיתקוש לקרקעות כדפי׳ לעיל בפרק המוכר את הבית (דף

אעשו ממלמלין שיור אצל עבד יולא עשו ממלמלין שיור אצל כתובה התם בדין הוא דלא ליתני קרקע ואיידי דתנא רישא ירבי עקיבא אומר קרקע כל שהוא חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב עליהם פרוזבול ולקנות עמהם נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשמר ובחזקה משום הכי קתני קרקע יוכל היכא דתני כל שהוא לית ליה שיעורא והא תגן ירבי דוסא בן הרכינם אומר חמש רחלות גווזות מנה (6) מנה ופרם חייבות בראשית הגז וחכמים אומרים יחמש רחלות גווזות כל שהן ואמרינן ייוכמה כל שהן אמר רב ימנה ופרם ובלבד שיהו מחומשות התם בדין הוא דלא ליתני כל שהוא ואיידי דקאמר תנא קמא שיעורא רבה אמר איהו נמי שיעורא זומרא קרי לה כל שהוא: פשימא אמר © ממלמלי לפלניא ייכל מאני סח.) על הך מילתא: תשמישתיה קני לבר מחמי ושערי יכל

מטלטלי לפלניא אפי' חטי ושערי ואפילו ריחים העליונה קנה לבר מריחים התחתונה יכל דמטלטל אפי' ריחים התחתונה קני איבעיא להו עבדא כמקרקעא או "כמטלטלא דמי אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי תא שמע ∘ המוכר את העיר מכר בתים שיחין ומערות ומרחצאות ובית הבדין ובית השלחין אבל לא את המטלטלין ובזמן שאמר היא וכל מה שבתוכה אפילו היו בה בהמה או עבדים הרי כולן מכורין אי אמרת בשלמא כמטלטלא דמי משום הכי לא מיזדבן ברישא אלא אי אמרת כמקרקעא דמי אמאי לא מיזדבן ואלא מאי כמטלטלא רמי מאי אפי' •[אלא] מאי אית לך למימר שאני מטלטלא דנייד ממטלטלא דלא נייד אפי' תימא כמקרקעא דמי שאני מקרקעא דנייד ממקרקעא דלא נייד א"ל רבינא לרב אשי תא שמע יהכותב "(לעבדו כל נכסיו) יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן ואמר רב דימי בר יוסף אמר רבי אלעזר עשו מטלטלין שיור אצל עבד ולא עשו מטלטלין שיור אצל כתובה ואמר ליה רבא לרב נחמן מאי מעמא עבדא מטלטלא הוא ומטלטלא למטלטלא הוי שיור וכתובת אשה מקרקעא הוא ומטלטלא למקרקעא לא הוי שיור

כמאן דאים ליה משכון דמקרקעי דלוה משתעבד ליה וגבי משכון לא משמטא שביעיתי? דלא קרינא ביה לא יגוש [דברים טו] הואיל ואים ליה משכון ולא רצו בית דין לעקור תקנת שביעית מן התורה ולקנות עמהן נכסים שאין להם אחריות מקראי נפקא לן בקדושין [פו.] אלא וידוי מעשר אע"ג דכתיב ביה (דברים כו) השקיפה ממעון קדשך וגו' ואת האדמה אשר נתתה לנו [וגו'] אפי' אין לו קרקע יתוודה דהאי לנו אכל ישראל קאי כדתנן במסכת מעשר שני (פ״ה מי״ד) מכאן אמרו ישראל וממזרים מתוודין אבל לא גרים ועבדים משוחררים שאין להם חלק בארץ אלמא אפי[,] אין לו קרקע אלא שיהא ראוי הוא ואבותיו ליטול חלק בארץ: **ואמר ליה אביי לרב יוסף.** דאקשי לעיל למ״ד כדי פרנסתו כל שהוא מנן וכל היכא דמנן כל שהוא מי לא בעינן שיעורא: והסנן. בפרק ראשים הגז וחולין קלה:]: חמש רחלום גווווס כל אחם ואחם משקל מנה ופרס. ליטרא וחלי ליטרא חייבת בראשית הגז דברי ר' דוסא ומחמש לאן עשויות נש"א כהן נפקא להו לבית הלל דבעינן חמש וחכמים אומרים ה' רחלות וכו': **אמר רב מנה ופרס.** בין חמשתן ובלבד שיהו מחומשות כל אחת יש בה למר חומש של מנה ופרס אבל בציר מהכי כמאן דליתיה דמי: שיעורא רבה. מנה ופרס לכל אחת תנא סיפא נמי שיעורא זוטא אבל מתני׳ דקתני כל שהוא דוקא הוא והלכך לא מכוונן שמעתא דסבי: **אמר.** שכיב מרע מטלטלי לפלניא והוא הדין לבריא על ידי קנין: לבר מחטי ושערי. והוא הדין לבר מבהמותיו. כן נראה בעיני: **אפי׳ ריחים העליונה**. שרגילין ליטלה משם כדי לתקנה אבל ריחים התחתונה במקומה מתקנין אותה: **כל דמטלטל**. כל שיכולין לטלטלו שאינו מחובר לקרקע ממש ואע"פ שאין רגילין לטלטלו: **איבעיא להו עבדא כמטלטלי דמי**. להי ודאי דעבדא כמקרקעי דמי לענין שבועה וקנין בכסף ובשטר ובחזקה (ד) דכל מילי דאורייתא דין מקרקעי יש להם מוהתנחלתם וַייקרא כהן אבל לענין לשון בני אדם מיקרו להו מטלטלי וישנן בכלל מחנת מטלטלי שהרי מטלטלי הוא או לא: היינו דלא אודבן ליה ברישא. במאי דקתני ברישא דמחניתין היכא דמכר את העיר סתמא ולא אמר לו היא וכל מה שבחוכה לא קחשיב אלא מקרקעי אבל עבדים ומטלטלין לא נמכרו אלמא עבדא כמטלטלי דמי: ופרכינן **אלא מאי עבדא כמטלטלי דמי א"ר מאי אפי'.** דקתני סיפא מכר את המטלטלין ואפי' עבדים ואי כמטלטלי דמי אמאי קאמר אפילו דמשמע דאינו דומה כל כך למטלטלין: **אלא מאי אים לך למימר.** אמאי קמפלגי בינן למטלטלין למיתני אפי משום דשאני בין מטלטלי דניידי דהיינו עבדים למטלטלי דלא ניידי והלכך קחני בהו אפילו ה"ג ברישא איכא למימר דעבדא כמקרקטי דמי והאי דלא מיזדבני בכלל העיר דשאני להו לבני אדם בין מקרקעי דנייד למקרקעי דלא נייד וכיון דעיר מכר דהיינו מקרקעי דלא נייד לא אסיק אדעתיה למכור אלא מקרקעי דלא נייד דהיינו דומיא דעיר אבל היכא דאמר סתמא מקרקעי לפלניא עבדים בכלל והיכא דאמר סתמא מטלטלי לפלניא לעולם אימא לך דאינו בכלל: עשו מטלטלי שיור. דכי היכי דקתני שייר קרקע כל שהוא לא יצא לחירות הכי נמי אם שייר מטלטלי כל שהוא לא יצא לחירות: **ואמר ליה רבא לרב נחמן מאי טעמא**. והשיב לו רב נחמן עבדא מטלטלי דכיון דשייר מטלטלין לעצמו איכא למימר דעבדו שייר לעצמו שהוא מטלטלין ולא יצא לחירות אלמא כמטלטלי דמי: • א"ל. רב אשי לרבינא לעולם אימא לך כמקרקעי והאי עשו מטלטלין שיור אצל העבד לאו היינו טעמא כדרב נחמן דאמר עבדא מטלטלי הוא אצא כדפרישים טעמא:

אלו מכורים אלא לאו מדקאמר אפי׳ מכלל דלאו כמטלטלי דמי: אלא מאי אית לד למימר. הא דקתני ליה גבי מטלטלי וקתני אפי׳.

ואמר רב דימי אמר רבי אלעור עשו כו'. אע"ג דקתני שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין הוא הדין אם שייר מטלטלין כל שהוא דעבדא נמי כמטלטלי דמי שהרי אינו מחובר לקרקע וקרו ליה בני אדם מטלטלי. אלמא אע"ג דקתני קרקע לאו דוקא אלא

הוא הדין למטלטלי ומתניתין נמי למלוה לגבות חובו בשביעית דדמי

מטלטלי כדי פרנסתו כמקרקעי כדי פרנסתו דמי: ולא עשו מטלטלי שיור אלל כתובה. דתנן גבי דההיא במס׳ פאה [פ"ג מ"ו] ובפרקין דלעיל (קלב.) מייתינן לה ופרשינן לה הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה ואית דמוקי לה התם בשותקת ופירש רב נחמן כיון שעשחה שותפת בין הבנים אבדה כתובתה דבההיא קרקע כל שהוא ששייר לה שלא נתן לבניו מחלה כתובתה ודוקא קרקע כל שהוא אבל שייר לה וכתב לה מטלטלין כל שהוא לא אבדה כתובתה דכתובה עיקרה גובה ממקרקעי ולא ממטלטלי ש במסכת כתובות הלכך אמקרקעי סמכה דעתה ולכך לא עשו מטלטלין שיור לכתובתה דחם שייר לה הבעל מטלטלין ונתן לה כשחילק נכסיו לבניו וכתב לאשתו מטלטלין כל שהוא לא אבדה כתובתה: אמר ליה רב יוסף לאביי. לעולם אימא לך כל היכא דתני קרקע דוקה הוח והכח גבי עבד היינו טעמא דלאו דוקא דבדין הוא דלא איבעי ליה למיתני מקרקעי אלא מטלטלי הוה ליה למיתני בהדיא: ואיידי דקתני רישא. במסכת פאה ר׳ עקיבה חומר קרקע כל שהוח חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב עליו פרוזבול ולקנות עמהן נכסים שאין להם אחריות בכסף בשטר ובחזקה דהני כולהו דוקא מקרקעי ולא מטלטלי תנא נמי סיפא קרקע אף ע"ג דהוא הדין בסיפא למטלטלי ומשום סידורא דכל שהן מתנו גבי הדדי. ובוידוי לא גרסי׳ בסדר המשנה דבשלמא גבי פאה פאת שדך כתיבים קרקע כל שהוא גבי בכורים כתיבש ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ולכתוב עליה פרוזבול הכי תקון רבנן י אם יש לו ללוה קרקע כותבין פרוזבול

רבינו גרשום

שייר: אמר ר' אלעזר עשו מטלטלין שיור אצל העבד. דאי שייר מטלטלין כל שהן איכא למימר דהעבד שייר ולא יצא בן חורין אלמא אע"ג דקתני קרקע לאו דוקא קרקע ואם שייר מטלטלין ה"נ דהוי שיור כקרקע. והא משנה הכותב . כל נכסיו לעבדו בפאה היא:

ירות איל השור לביר לביר ולה אצל כתובה. דקיי"ל כתובה ממקרקע גביא ותנן הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה דחלק לפניה לבניו והיא שותקת. אם שייר לעצמו קרקע שלא כתב הכל לבניו ואע"פ שכתב לה עם בניו קרקע כל שהוא לא אבדה כתובתה דהאי דשתקה סמכה דעתה לגבות מההוא קרקע דשייר לעצמו. אבל אי לא שייר לעצמו אלא

א) הדושיו כו. לעיל כו. פאה ל) קרושין כו. לעיל כו. פרוט פ"ג מ"ו, כ) [עי" תוס' מנחות לט. ד"ה שירי גרדומיו], ג) חולין קלה., ד) [חולין קלו: עירובין יד: וש"נן, ה) לעיל סח., ו) ולעיל המט: וש"כן, ו) ול"ל כל נכסיו לעבדון,) [נ"ל כד נכסיו דעבדון, ח) [ויקרא יט], ט) [דברים כו], י) [גיטין לו.], ל) [שס], ל) [שייך לע"ב],

גליון הש"ם

גמרא אלא מאי אית לך למימר כו'. כ"ק דף יכ ע"כ: תום' ר"ה וכל כו' בל שהוא דוהא. לה ידנותי בל שהוא דוקא. לא ידעתי מאי קושיא הא פשיטא דכמה פעמים כ"ש הוא דוקא וכי שייך לומר דמוכרם לומר דלאו דוקא אלא דפרכיק על ר"י דדייק מלשון כ"ש הא מלינו לפעמים דכ"ש לאו

הגהות הב"ח

(A) גמרא גוזוות מנה ופרס מנה ופרס חייבות: (ב) שם פקיטא אמר (ב) שם פשיטא אמר מטלטלאי לפלניא וכו׳ כל מטלטלאי לפלניא וכו׳ וכו׳ ולא ממטלטלי כדאמר במס' כתובות: (ד) ד"ה איבעיא להו וכו' דלכל מילי (ו) ד"ה ואיידי וכו' איכא גמי למימר דאיידי:

מוסף רש"י

ולכתוב עליהם פרוזבול. ולכתוב עליהם פרוזבול.

למתיען במס גיטון (מ.)

אין טומבין פרוספול אלא

אין טומבין פרוספול אלא

מל שחוא לליה סומבין עליי

פרוסבול אף מחוב גדול

דכי מקון הלל פרוסבול

דכי מקון הלל פרוסבול

דמינה מתייה היא מקון

דמינה מתייה היא (קדושין

דמינה מתייה היא (קדושין כו: וכעי"ז לעיל כז. בארוכה). מנה מנה ופרס. כל אחת מנה וחצי ובציר מהכי לא תמט ותוכי ובכיל מוספי מו חשיב גז, שזו פחותה שבגיוות (חולין קלה.). וכמה כל שהן מנה ופרס. החמשה כולן (שם קלו:). שיהו מחומשות. לכל אחת מהן שבעה סלעים וחלי דהוו לה כולהו מנה ופרס, שהמנה מאה זוו, עשרים וחמשה סלעים, הרי ל"ו סלעים וחלי בכלל עיר, ומכר את החלרות לא אינטריך למיתני, דהיינו עיקר עיר, דעיר משמע אויר העיר (לעיד הח.). ובית השלחין. שחון לעיר וסמוכין לעיר (שם). אבל לא את המטלטלין. מאני לא את המטלטלין. מווני תשמישתיה, כגון תנור וכירים וכל הנך מטלטלין דלעיל דאמרן בהו לא מכר, וכ"ש ושערי (שם). אפילו היו בה בהמה או עבדים. אין נקראין מאני תשמישתיה, ומאחר שהו מכוריו כ"ש ירן נקונהן ונחפי משמישתים, ומאחר שהן מכורין כ"ש חיטי ושערי וכסף וזהב דהוו מטלטלי דלא ניידי כדמוכח (שם). הכותב כל בגמ' נכסיו לעבדו. ראה לעיל